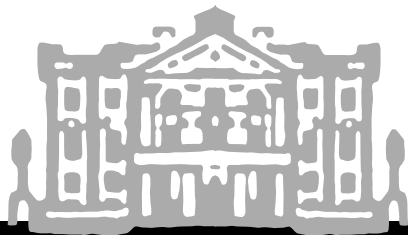

ПОЗОРИШНЕ НОВИНЕ

www.narodnopoziroiste.co.yu

Издаје Народно позориште у Београду

BANCA INTESA

ПРИЈАТЕЉ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА

И ПУБЛИКА И КРИТИКА ПРИХВАТИЛЕ НОВУ ПРЕМИЈЕРУ

БЕЗ ПРЕДАХА ДО КРАЈА СЕЗОНЕ

Представа високих достигнућа

Премијера „Сексуалних неуро-за наших родитеља“ Лукаса Берфуса, у режији Тање Мандић Ригонат, изазвала је велико интересовање и публике и критике. Пуну салу прате афирмативни прикази. Александра Гловацки, критичар „Вечерњих новости“, истиче да сваки сегмент ове представе заслужује посебну анализу – и списатељски, и редитељски, и глумачки: „Мајка, (Душанка Стојановић Глид), Фини господин, уједно љубавник (Игор Ђорђевић), Отац (Слободан Бештић), Доктор (Миодраг Кривокапић), Шеф (Милош Ђорђевић) и Шефова мајка (Добрила Стојнић), то је шест различитих светова који се сударају са јединственом Дором (такође јединствена Вања Ејдус Костић), јединственом јер је своја до краја, непомерива у истинитости, и сваком од њих, а несумњиво је воле, несавладив залагај“. Гловацки сво-

ју критику закључује констатацијом да текст „није висока литература за читање“, али да је „полазиште за једну представу високих уметничких достигнућа“. Владимир Стаменковић, критичар НИН-а, посебно истиче креацију Вање Ејдус Костић која је „Дору одиграла баш како треба, наглашавајући да је она мање душевно заостала особа, а више млада девојка, готово дете у sazревању, које је, зато што у себи изненада и са запрепашћењем открива жену, и узнемирено и егзалтирано, и упушено и дрско, па отуда и тако уверљиво, толико аутентично“. Жељко Јовановић, позоришни критичар „Блица“, истиче да је ова представа, осим по теми и начину реализације, значајна по „оствареним улогама, нарочито двоје глумаца, Вање Ејдус-Костић и Игора Ђорђевића“ који су својом „децентном игром заправо позвали публику да ужива у једној тешкој причи о друштву у коме је психијатрија једини стуб“.

Стеријино позорје, Драматен, премијере

Завршницу позоришне сезоне обељежиће више значајних театарских догађаја. Софоклов „Цар Едип“ у режији Виде Огњеновић 28. маја учествује на Стеријиним позорју, а већ 6. и 7. јуна гостује у „Драматену“ у Стокхолму. На самом крају јуна очекујемо премијеру Нушићевог „Др-а“ у режији Јагоша Марковића, са изузетном глумачком поделом – Предраг Ејдус, Радмила Живковић, Александар Срећковић, Ивана Шћепановић, Бранислав Видаковић,

Александра Николић, Олга Одановић, Јелисавета Сабљић, Ненад Маричић, Дарко Томовић, Наташа Нинковић, Драган Николић, Ивана Жигон и Милан Вучковић. Балет најављује премијеру за 15. јун. Реч је о „Нечистој крви“, представи инспирисаној целокупним делом Боре Станковића у кореографији и режији Лидије Пилипенко, која је и аутор либрета. Лик Боре Станковића тумачи Константин Костјуков, а у представи учествује целокупни балетски ансамбл Народног позоришта. (Види стр. 4, 5 и 6)

Посетите продавницу
препогандног материјала
Народног позоришта
Фрацићева 3

ПОЗОРИШНЕ
НОВИНЕ

вечерње
НОВОСТИ

УЗ ОВАЈ КУПОН
ПРИ КУПОВИНИ КАРТЕ
У НАРОДНОМ ПОЗОРИШТУ
У МЕСЕЦУ ЈУНУ
ОСТВАРУЈЕТЕ

ПОПУСТ
20%

СТОТА „ТРАВИЈАТА“

Једна од најпопуларнијих Вердијевих опера, „Травијата“, прославила је 7. маја своје стото извођење у режији Борислава Поповића – од премијерне обнове 30. децембра 1991, којом је дириговао маестро Младен Јагушт, у сценографији Бориса Максимовића и костимима Божане Јовановић; кореографију потписује Владимир Логунов. У јубиларној представи су гостовали Јасна Шажновић као Виолета Валери и Славољуб Коцић као Алфред

Жермон, док је улогу Жоржа Жермона тумачио Никола Митић. У осталим улогама су наступили Жељка Здјелар (Флора), Татјана Митић (Анина), Игор Матвејев (Гастон), Миодраг Матић (Маркиз д'Обињи), Небојша Бабић (Барон Дуфол), Свето Кастратовић (Доктор Гренвил) и Љубодраг Беговић (Ћузепе, баштован). Дириговао је маестро Ђорђе Павловић. Представа је до сада видело преко 42000 гледалаца.

С. Ј.

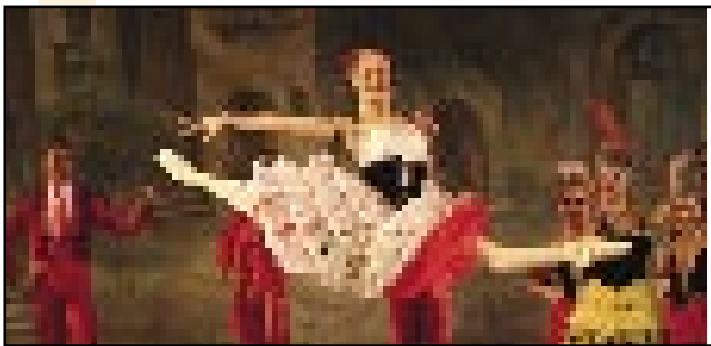
ПРИЗНАЊЕ ЈОВАНУ ТАРБУКУ

Јован Тарбук, дизајнер и арт директор Издавачке делатности Народног позоришта у Београду, освојио је престижно признање на традиционалној изложби плаката које је организовано у оквиру овогодишњег Јоакимфеста у Крагујевцу. У конкуренцији од 43 аутора, Тарбук је освојио Диплому Галерије „Јоаким“ за изузетан допринос унапређењу позоришног плаката Србије – за серију плаката које је дизајнирао у току последњих годину дана, за представе Народног позоришта

„Покондирена тиква“, „Веселе жене виндорске“, „Представа Хамлета у селу Мрдуша Доња“, „Осврни се у гневу“, „Цар Едип“, „Опасне везе / Квартет“. Међу 18 одабраних радова, на изложби се нашао и плакат Јелене Рагковић, такође дизајнера Народног позоришта, рађен према слици Александра Луковића за оперу „Пајаци“.

Р. П. Н.

ЛАЗЕБЊИКОВА КАО КИТРИ

Љубитељи балетске уметности могли су да виде још једну, гостујућу Китри. Наталија Лазебњикова, првакиња Балета из Кијева, одиграла је ову чувену улогу у класичном балету Лудвига Минкуса „Дон Кихот“ на Великој сцени Народног позоришта 11. маја, са партнером Јовицом Бегојевим у улози Базила, солистима и ансамблом Балета и Оркестром Опере, под диригентском палицом Весне Шоуц. Ова украјинска уметница која је првим улогама у балетима „Лабудово језеро“, „Жизела“, „Успавана лепотица“, „Ромео и Јулија“ и другим, већ остварила успешну интернационалну каријеру, овим наступом се први пут представила београдској публици, али, верујемо, не и последњи – јер је својом игром освојила пуно симпатија.

Ј. С.

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ ПОД КРОВОМ ЗАКОНА

ТЕМА

Бекет наш насушни

Д а ми је неко давао по десет динара за сваку написану или јавно изговорену реченицу у којој сам констатовао да је наше чекање закона о позоришту добило облике бекетовске драме чији су актери Владимир и Естрагон, данас бих био озбиљно богат. Да је овај новчани улог био већи – рецимо сто динара – данас бих могао да финансирам мању позоришну продукцију (водећи рачуна да ми зарада обезбеди сле-

се односи на културу (па и позориште), како ствари стоје, опет бити одложено. Али, барем је закон написан.

Но, док чекамо да он „прође процедуру“, надајући се да ће бити примењиван, постоји много тога што је могуће предузети да нам позориште буде боље. Па и поменути два народна. Она понајпре, јер би по дефиницији требало да су најрепрезентативнија, попут одговарајућих у Немачкој, рецимо. Да, рећи ће неко, али тамо постоји закон о позоришту! Не, не постоји, али постоје остали закони. И, итекако су поштовани, јер тамо систем функционише.

Једна од ствари која се, срећом, не тиче закона, односи се на репертоар, па и на инсценације комада какав је Бекетов „Годо“. Но, зашто само класика? Зашто не и дела најмлађих писаца или кореографа којима је класичан балет или неокласика полазна основа за истраживања у сфери савременог плеса? Зашто не и опере наручиване од домаћих композитора. То нарочито! Посебно ако узмемо у обзир да у домаћој оперској традицији нема више од педесет опера.

БЕСПАРИЦА је вечити проблем позоришта, но она није наша суштинска невоља; већа је – одсуство СИСТЕМА који дефинише правила игре у театарском животу. Иако систем није могуће створити импровизацијом, неопходно га је градити унутар постојећих норми, али не и постојећих, уврежених навика. А између норми и навика има довољно простора за маневар који отвара могућности за спровођење промена.

Скупо, кажете? У реду, али зар код нас не постоји простор и за камерну оперу, минималистичке форме савременог плеса или „work-in-progress“ облике сарадње писаца, драматурга, редитеља, глумаца, током којих ће, уз супервизора, настајати пред-

Пише
Александар Милосављевић,
директор Дrame Српског
народног позоришта у
Новом Саду

ставе које ће профилисати младе у будућу редовну публику.

Да ли је уистину неопходно донети закон о позоришту да би почеле да функционишу другачије систематизације радних места, да би била савладана инерција оних у позоришту који су дигли руке од посла, да би и у националним театарским институцијама био реализован модел који је већ примењен у београдским позориштима, а који (макар и у извесној мери) даје резултате?

Дакле, изгледа да није потребно чекати закон. Тачније, није неопходно и даље пристајати на оно за шта смо неопозиво утврдили да не ваља. У мастодонтским, инертним институцијама треба препознати храброст, енергију, иницирати идеје, ваља примењивати ограничене, мале потезе, ангажовати волонтере, па и допустити извесну дозу лудости неопходну да би театар постојао. Потребно је, пре свега, преживети скепсу оличену у добро познатим реченицама: „То није могуће“, „То смо већ пробали па није донело резултат“, „То ће тешко ићи“... сакупити снагу и – гурати напред.

Нама данас није теже но што је било Јоакиму Вујићу или Јовану Ђорђевићу. Први је на свој страни имао само шусовитог Милоша, други добронамерног Михаила, али не и фондове, конкурсе, замашан број формиране публике, маркетиншке агенције, иностране фондације, међународну сарадњу, озбиљне уметничке школе...

РАЗГОВОР С ПОВОДОМ – НИКОЛА МИЈАИЛОВИЋ, БАРИТОН

Само врхунска уметност остаје увек савремена

Када нам је недавно стигла вест да је наш познати баритон Никола Мијаиловић наступио у Вердијевом „Отелу“ у Хановеру (Немачка) са светском оперском звездом, тенором Хозеом Куром, била је то још једна у низу ексклузивних вести које нам од њега стижу. Од самог почетка своју уметничку каријеру Никола Мијаиловић развија у окружењу које представља сам врх оперске уметности – од дипломе на Конзерваторијуму у Бечу и магистратуре на Кертис институту за музику у Филаделфији, усавршавања у париској Опери и миланској Скали, све до награде на интернационалном такмичењу „Лучано Павароти“ у Филаделфији 1995. године и наступа са Паваротијем у „Боемима“. Бројне су оперске куће у којима наступа – миланска Скала, Бољшој театар у Москви, Театар Ла Фениче у Венецији... а 2007. године је гостовао у Тел Авиву где је пред око 80 000 људи тумачио улогу Белкореа у „Љубавном напитку“.

У опери у Хановеру, 13. априла, наступили сте као Јаго у „Отелу“, са чувеним тенором Хозеом Куром. Колико на Вас у креирању лика утичу остали извођачи?

Хозеа Куру сам још током усавршавања у миланској Скали неколико пута гледао на сцени и било ми је велико задовољство и част да сада наступим са њим, по први пут. Мислим да он спада у певаче који су спознали свеобухватност оперске уметности, а таквих је одувек било мало. Сама опера по себи је тимски рад и самим тим је од пресудног значаја кога имате за пултом и поред себе на сцени. Што су нечија spremност и природни таленат већи, то је и резултат целе представе бољи.

У Немачкој се, што се тиче модерне режије у опери, отишло најдаље.

Постоје само добре и лоше режије. Модерне режије се често поистовећују са лошим и то не без разлога. Узрок су режисери који врло често немају поштовање према партитури, сматрајући себе важнијим од композитора и либретисте. Овакав став је веома практичан, јер ако се удаљите од оригинала, онда престаје и свако поређење. Своју неинвентивност, нерад и нестручност прикривају монолозима о концепту, док заправо само копирају једни друге. Ка-

Никола Мијаиловић и Хозе Кура

Маестра Паваротија сам последњи пут видео у његовој кући у Пезару, децембра 2004. године, након продукције „Боема“ које је он режирао. Имао сам осећај да се више нећемо видети. Његов глас, техника и интерпретација су у многим улогама остали непревазиђени. Отишао је прерано, као и многи други који су оставили велики траг током свог овоземаљског живота.

да искључите тон, скоро увек на сцени видите исто. Имао сам прилику да радим неколико модерних продукција које су биле одличне, а од режисера бих издвојио Ђанкарла дел Монака кога сматрам позоришним генијем.

Како видите будућност опере? На који начин привући нову, младу публику?

Опера је скупа уметност која се теже уклапа у савремено потрошачко друштво. Међутим, то је једина врста музике у којој публика чује људски глас непосредно, без озвучења. Нема лажи, нема преваре. Електроника, колико год би-

ла савршена, ипак убија емоцију и прави баријеру између извођача и публике. Имајте у виду да оперска литература опстаје вековима, док мелодије других врста музике падају у заборав после неколико година. То значи да опера има већу уметничку вредност, јер само врхунска уметност остаје увек савремена. Једини начин да се то настави су квалитетни певачи, јер опера без изузетних гласова врло лако постаје банална, одбојна и досадна.

Реците нам нешто о својим даљим плановима, улогама у опери у Хановеру које Вас очекују и другим наступима у свету.

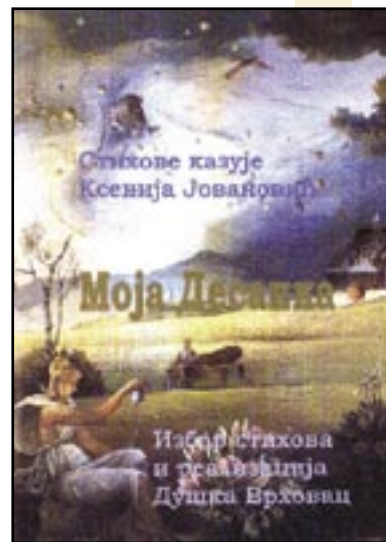
Тренутно наступам у опери „Лучија од Ламермура“ и „Кармен“, а спремам оперу „Ла Вали“ која ће концертно бити изведена у јуну. Драго ми је што ћу сарађивати са опером у Хановеру настави следеће сезоне, као гост у опери „Кармен“ и „Лучија од Ламермура“, као и на концертима под називом „Верди гала“, на којима ће бити изведени одломци Вердијевих опера које тамо нису извођене. А београдска публика ће имати прилике да ме чује после двогодишње паузе и томе се унапред радујем!

■ Вања Косанић ■

МОЈА ДЕСАНКА

Сто десет година од рођења песникиње Десанке Максимовић свечано је обележено 16. маја на Сцени „Раша Плаовић“, представљањем мултимедијалног дела (DVD издања и књиге) „Моја Десанка“, аутора Душке Врховац и Ксеније Јовановић. На промоцији су поред ауторки учествовали и Љиљана Шоп, Божидар Ђуровић и Михаило Лађевац.

Р. П. Н.

МАУРО АГУСТИНИ КАО РИГОЛЕТО

У Вердијевом „Риголету“, 22. маја је на Великој сцени Народног позоришта у насловној улози наступио баритон Мауро Аугустини. Овај уметник се усавршавао код светски познатих певача као што су

Пјер-Миранда Фераро, Марио дел Монако, Тито Гоби, Енца Ферари, а победник је такмичења „Тоти дал Монте“, „Бастијанин“ и других. Аугустини наступа широм света, у Италији, Немачкој, Аустрији, Француској, Канади, а у његовом богатом репертоару пре свега се налазе Вердијеве опере.

В. К.

ОДАБРАНИ, УНИШТЕНИ, НАГРАЂЕНИ

Нишко Народно позориште је 10. маја гостовало на Великој сцени са представом „Одабрани и уништени“. Овај својеврсни драмски триптих настао је као резултат конкурса „Ниш Арт“ Фондације за кратки драмски текст на тему „Ниш – садашњост, прошлост и будућност“. Представа чине једночинке награђених младих драмских писаца – „Одабрани“ Ивана Јовановића, „Via Doloris“ Дејана Петковића и „Ees Mooda“ Марјана Тодоровића. Већ следећег дана нишки ансамбл је учествовао на Јоакимфесту у Крагујевцу, где је жири ову представу прогласио најбољом. Директор Дrame Народног позоришта у Београду, Кокан Младеновић, за исти комад је добио Награду за најбољу режију, а нишка представа је однела и једну од пет равноправних глумачких награда коју је освојио Дејан Цицмиловић, те Награду за најбољи текст која је додељена Дејану Петковићу.

Ј. С. Г.

ПОСЛЕ ВЕЛИКОГ УСПЕХА „ГОСПОЋЕ МИНИСТАРКЕ“ У СТОКХОЛМУ

Едип у Драматену

Краљевско драмско позориште „Драматен“ из Стокхолма познато је, између осталог, и по томе што веома ретко напушта свој дом. Па ипак, у јуну 2004. године, ансамбл овог врхунског европског националног театра је дошао у наше Народно позориште и на

Јагоша Марковића и не мање бурна природа Радмиле Живковић фацинирали су математички прецизан и минималистички суздран

„Чисти Фелини, помислила сам гледајући најснажније сцене у 'Госпођи министарки'. Бурлескне фигуре у заносу плеса, пијанства,

Марковића са јединим светски познатим редитељем са нашег говорног подручја, Емиром Кустирицом, и додаје: „Представа је необуздана, интензивна, разиграна, дивља, са великим ансамблом на сцени... Да, ово је фарса, комедија, политичка сатира, али у рукама Јагоша Марковића она постаје и нешто више (...) Радмила Живковић у главној улози чини чудо и успева да изрази очај у свим животним ситуацијама кроз које њен лик пролази. То је био испит снаге у сопственој режији.“ После овог гостовања, управник театра домаћина, Стафан Валдемар Холм, ангажује Јагоша Марковића да у „Драматену“ режира један од три Стриндбергова комада, чијом премијером је 12. јануара 2008. обележено 150 година овог славног театра. Марковић је режирао „Краљицу Кристину“; успех – изванредан!

Сарадња два национална театра се наставила у јуну 2006. године, кад су Швеђани непосредно после стокхолмске премијере услихеним Београђанима два пута приказали Шекспировог „Макбета“, такође у режији С. В. Холма. Од 4. до 8. јуна ове године Драма Народног позоришта ће поново боравити у Стокхолму, где ће се овог пута представити Софокловим „Царом Едипом“.

■ Јелица Стевановић ■

Једна од две домаће представе које су уврштене у званичну селекцију овогодишњег, 42. београдског интернационалног театарског фестивала (БИТЕФ), који ће се одржати од 15. до 28. септембра под слоганом „Трагикомедија – трагедија нашег времена“, је наша представа „Цар Едип“.

Великој сцени три вечери пред препуним гледалиштем играо представу „Игра ватром“ Аугуста Стриндберга, у режији једног од најбољих нордијских редитеља, Стафана Валдемара Холма. Драма Народног позоришта узвратила је посету следеће године, одигравши на Великој сцени „Драматену“ 2, 3. и 4. јуна Нушићеву „Госпођу министарку“, пред 1850 гледалаца. Узаврели темперамент

менталитет домаћина. Према сведочењима ансамбла и осталих чланова Позоришта који су били у Стокхолму, овације публике су биле невероватне, какве је тешко чути и у гледалиштима медитеранских театара, а какве су у Скандинавији незамисливе. Не мање фацинирани били су и критичари.

туче... праћени величанственом, сакралном музиком пуних тонова... Овације публике... Народно позориште из Београда понудило је игру највише класе“, бележи критичар листа „Norgkörings tidning“. Одушевљени критичар најтиражнијег листа у Скандинавији, „Aftonbladet“, пореди

ДУГОВЕЧНЕ ВАРИЈАЦИЈЕ

Несвакидашњи јубилеј

Мало је наших драмских представа које се могу похвалити тако дугим и богатим сценским животом као „Загонетне варијације“ Ерика Емануела Шмита, у режији Божицара Ђуровића и извођењу Марка Николића и Бориса Пинговића. У најавама премијере која је била 2. маја 1998. године на сцени „Раша Плаовић“, медији су у први план истицали чињеницу да је комад претходне године добио престижну Молијерову награду и да је у Паризу представа прави хит. Аутор текста је био гост на београдској премијери и изјавио да је „Марко Николић један од најбољих тумача Абела Знорка“, јер је то глумац „који има моћ изванредне, изненадне трансформације“. Већ у новембру исте године, на Дан Народног позоришта, Борис Пинговић је за улогу у овој представи добио Похвалу Народног позоришта, а Марко Николић

ПРЕДСТАВА „Загонетне варијације“ је 8. маја прославила 10 година од премијере и 200. извођење.

Награду „Раша Плаовић“. „Ова креација је вансеријски домет који представља нови корак у Николићевом развоју, али и нови сензибилитет глумачког перфекционизма на нашој сцени“, писало је, између осталог, у образложењу Жирија. Током протеклих десет година неуморног играња, представа је остварила бројна гостовања у земљи, наступила је на фестивалу Град театар Будва и на Бориним данима у Врању, а 2002. године РТС је снимила и непосредно пред јубиларно сто то играње пред публиком, емитовала у оквиру Драмског програма овај комад са истим актерима (ТВ адаптација и режија Слободан Шуљагић). „Загонетне варијације“ су представљале српску позоришну уметности и на гостовањима у Бечу, Цириху, Женеви, Лондону, Кијеву и Подгорици. Представу је до сада видело више од 35000 гледалаца.

■ Јелица Стевановић ■

ТРИ ПИТАЊА ЗА ЛИДИЈУ

Вуче нас Б

Како сте дошли на идеју да радите балет о Бори Станковићу, колико дуго идеја живи у Вама, и шта Ви, данас, после толиког рада, пред премијеру „Нечисте крви“ мислите о Бори Станковићу?

Сећам се 1996, имала сам премијеру у Новом Саду „Избирачице“ и тада сам себи поставила питање: зашто ја, у ствари, једина радим домаћа дела? Радила сам „Бановић Страхину“, па „Јелисавету“, „Вечитог младожењу“... и у таквом једном разговору са собом почела сам да анализирам Бору Станковића. То моје дружење са Бором, ако могу тако да кажем, траје дванаест година. Данас, пред премијеру „Нечисте крви“, закључака и дилема има хиљаду... Немогуће је сустићи Бору... Када узмете „Нечисту крв“ да режирате, имате своје виђење. То је неки степен на који можете да се ослоните, база је прича и анализа. Међутим, читајући све што је Бора написао, и све што је написано о Бори као личности, дошла сам до закључка да су та мишљења некако сужена, врло обична или слична... све се некако тумачи окружењем, патријархалним гледањем на живот, обавезама према породици... али то је све недовољно да објасни самог Бору Станковића. Истина, тешко је њега анализирати. Нама посматрачима, када је умро (1927) није оставио много могућности да претпоставимо ко је он заправо био. Онај недокучиви Бора је био дубоко у самом себи. Он је по рођењу, по генетици, био некако истовремено посматрач и путник... Умео је да чује и да ћути, умео је да каже неку обичну реченицу која је врло убојита, али није хтео да изиграва мистицизмот, неког филозофа. Тако велики човек није имао срећу него, углавном, несрећу. Мислим да су се људи њега бојали, његовог гигантског талента. Рекао је Андрићу, као много млађем од себе, једну дивну реченицу: „Чувај се, Иво, открили су лопови да имаш таленат и то ти неће опростити“. Почетком 20. века у „Нечистој крви“ он је тако отворено говорио о људским проблемима. Када сам почела да се бавим Бором Станковићем, он је мене гутао, а не ја њега. И ја сам Бору поставила у свој либрето као човека који је истовремено живео у два живота. Тај други живот је било време када је писао, када је ћутао и није чуо да га неко зове... Мени је то фасцинантно. Данас после толико написаних либрета за моје балете, после много про-

ТИЛИПЕНКО

Бора на дно свога срца

читаних књига (од којих сам неке до краја схватила, а неке нисам), врло сам се мучила, признајем, и није ми уопште жао, ја једино тако могу да мислим и да радим... Значи, после толиког искуства, можда ми је чак најближи Бора. Све што је данас наука рекла о томе шта је крв, шта је генетика, наследство, Бора је умео да препозна и открије истину, да у тако кратку реч – крв, стаје заправо оно што је човек.

Како је кореограф у Вама доживео ритам Станковићевог душевног ткања? Колико је тешко остварити прожимање идеје, покрета, звучне слике, када је томе инспирација Бора Станковић?

Идеја како прићи сценском остваривању, ући у сферу балета, рађала се у више фаза. Балет се састоји од осам сцена које континуирано теку без паузе. Борино путовање иде из сцене у сцену, и почиње од тренутка спокојства у породичном дому уз жену и ћерке, а затим његов одлазак постаје неминован... То су надреалне сцене, сцене његовог сањања, његове комуникације са ликовима из дела који су му били најближи и најпре су могли да воде дијалог са њим. Они га ништа не испитују, они су написани и стављени не по страни него

испред њега. Било је прилично технички напорно радити баш због тог континуитета. У вези са кореографским приступом велике сам проблеме имала са самом собом. Сложеност посла је изискивала много речи и објашњења, тражења правих индикација да бих била сигурна да су ме солисти на прави начин схватили и да сам ја њих схватила. Костјук ов игра Бору Станковића. О њему није потребно да се много говори, он је изузетан уметник, много

„ВУЧЕ нас тај Бора” – писала је 1952. Исидора Секулић, „и милом и силом у свој вилајет, лево, десно као на звучним нитима, вуче на дно свога срца”.

смо сарађивали, осећамо се како мислимо. Костјук је добро разумео Борину тежину, Борино ћутање. Радујем се јер имам неколико младих играча, носилаца главних улога. Иначе, у ову представу је укључен комплетан балетски ансамбл. Костиме ради Божана Јовановић, наше костимографско величанство. Борис Максимовић је то исто у сценографији. Одлучила сам се за компилацију музике зато што Бора не може да се сустигне једном композицијом, не може без једне партитуре коју

сам чула у својој глави. Ту компилацију направила сам од радова талентованих људи. Ту су: велики Стеван Мокрањац са својим руковетима, углавном, затим Василије Мокрањац са феноменалном партитуром „Лирска поема“, па Коњовић и Стеван Христић – његово „Опело“, које ставља тачку. Као што видите, врло ауторитативни музички избор. Не знам колико сам представом у целини успела да искажем све што сам желела, али најзначајније од свега ми је да на крају балета кажем да Бора мора да живи. У овом народу он је бисер. Желим да поменем и Зору Живадиновић Давидовић, унуку Боре Станковића која је, слушајући моје идеје о Бори, рекла: „Требало је од тога да направите бар два балета“. Ето то Вам је крв... Зна она да се Бора не може сустићи. Дивно је што у том разговору нико никога није проверавао. Опет се појавило једно лепо ћутање, и хвала јој што је тако било.

Да ли је и за Вас, лично, свет уметности, у ствари, свет у којем искупујете све што Вам је недостижно у свакодневици?

Неко може да каже да је реч о амбицији, неко други, да је реч о страсти или испразности живота па си се зато окренуо балету или уметности, писању... У периоду кад сам била прима балерина увек ми је сметало, чак и кад нисам била тога свесна, то што морам да мислим како ми други каже. Када сам почела као кореограф да пишем оно што видим у својој глави, открила ми се једна нова светлост, нова ширина, нова животна важна димензија. Одједном сам добила нову количину кисеоника који је у вези са балетом. Отворено кажем, мени је балет, апсолутно, живот! Док идем улицом, ја покрете људи који се на различите начине крећу, доживљавам на балетски начин – као једну естетизовану стварност. И то ми перманентно пролази кроз главу. Са друге стране, веома сам реална и чврсто стојим на земљи. Имам породицу, пријатеље, и уживам и да опуштено причам о обичним стварима. Али, време када се ја јако добро осећам је кад мени сине у глави нека идеја, па почнем да копам, да истражујем, за радним столом или поред касетофона тражећи музику... Тај трагички процес, то неко време је стварно моје, врло га љубоморно чувам, и оно се, можда, може назвати паралелним животом.

■ Сања Живановић ■

XII ФЕСТИВАЛ КОРЕОГРАФСКИХ МИНИЈАТУРА

Лауреати

Ивана Табори

Од преко 90 пристиглих пријава, у Београд су дошли уметници из 29 земаља који су прошли први селекциони круг – из Холандије, Француске, Словеније, Мађарске, САД, Македоније, Јапана, Канаде, Бразила, Турске, Немачке,

добили су Shannon Moreno и Farley Johansson из Немачке, а најуспешнија је била Марта Лађански, која је као овогодишњи лауреат Фестивала однела Прву награду и 3000 евра у Мађарску. Поред новчаног износа који је обезбедио спонзор – UniCredit banka, сва три награђена су освојила и бронзане статуете, рад академског вајара Риста Михаића, по скици Душана Ристића, а првонаграђена кореографска минијатура добија и продукцију целовечерње представе на БЕЛЕФ-у 2009. године, у износу од 10000 евра.

Поред ових, главних награда, Жири је доделио Плакету „Александар Израиловски“, за одређени сегмент кореографске минијатуре, Ивани Табори и Милицы Перовић из Србије. Награду публике добили су Shannon Moreno и Farley Johansson из Немачке. Жири критике, који су ове године чинили Јелена Кајго, Ана Тасић и Иван Меденица, одлучио је да Kazue Ikeda из Јапана добије и Награду критике.

У оквиру Фестивала, на Ревизијалној вечери, публика је први пут у Београду видела Загребачки плесни ансамбл и њихову представу „Огољено“, у кореографији Сњежане Абрамовић, а свечано затварање је било 14. маја на Великој сцени, у оквиру којег је ансамбл Балета Народног позоришта одиграо представу „Краљица Марго“, у кореографији Крунислава Симића.

■ Ј. Стевановић ■

XII Фестивал кореографских минијатура, у организацији Удружења балетских уметника Србије, одржан је на Сцени „Раша Плаовић“ од 10. до 14. маја, уз помоћ UniCredit Bank, и уз подршку Министарства културе Републике Србије, Секретаријата за културу града Београда, Скупштине општине Стари град и Народног позоришта.

ке, Швајцарске, Хаитија, Израела и Србије. Жири у саставу Сњежана Абрамовић – кореограф из Хрватске, Silke Bake – драматург из Немачке, Bettina Masuch – уредница програма Hebbel Theater-a из Берлина, Немачка, те наши Владимир Логунов – кореограф и Доријан Колунџија – уметнички директор БЕЛЕФ-а, доделио је три „UniCredit Bank награде за кореографску минијатуру“.

Трећу награду и 1000 евра добила је Kazue Ikeda из Јапана, Другу награду у износу од 2000 евра

Казуе Икеда

У СУСРЕТ ПРЕМИЈЕРИ

Нушићев „Др“ на сцени Народног позоришта

Једна од Нушићевих последњих комедија, „Др“, била је премијерно изведена на сцени Народног позоришта у Београду први и до сада једини пут 17. децембра 1936. Мимо обичаја, ово није била и праизведба: комад је претходно већ био изведен на сценама у унутрашњости, што критика, иако традиционално ненаклоњена писцу, замера управи Позоришта.

Режија Јосипа Кулунџића је у великој мери наишла на одобравање рецензента. Речено је како је он „нарочито добар у изради карактеризације Нушићевих типова“, те да је успео да се суздржи од „сувишности и пренатрпаности“, заснивајући свој концепт на истицању комедије ситуације, уз нарочито акцентовање сати-

ричности. Па ипак, критика са жаљењем констатује да се редитељ ових принципа успешно држао само у првом делу комада, да би до краја ипак превладала карикатура и лакрдија. Сценограф и костимограф се не помињу на плакату.

Глумачку поделу су чинили махом проверени „Нушићевии глумци“: Душан Раденковић (Живота Цвијовић), Теодора Арсеновић (Мара), Виктор Старчић (Милорад), г-ца Цветановић (Славка), Фран Новаковић (Ујка Благоје), Анка Врбанић (Госпођа Спасојевић), Милица Бошњакковић (Госпођа Протић), Зора Златковић (Госпођа Драга), Мата Милошевић (Велимир Павловић), Јован Ђедо Антонијевић (др Рајсер), Велимир Бошковић (Николић), Жанка Стокић (Сојка), Ђура Маринковић (Сојкин муж), Марица

„Др“ је једна од ретких Нушићевих целовечерњих комедија које су на репертоару нашег националног театра имале само једну поставку до сада.

Поповић (Клара), Мица Кончан (Пепика), г-ца Вољенац (Девојчица с букетом), г-ца Марковић (Марица) и Душан Хет (Пиколо).

Од актера представе, неки критичари у први план истичу промишљену и психолошки оправдану креацију младог Мате Милошевића, за друге су најуспешнији Жанка Стокић и Душан Раденковић, „две фигуре које је створила нушићевска комедија“. За Франа Новаковића је речено да је био „више него сјајан“ начинивши право „глумачко ремек-делце“. И већина других глумачких креација се допала критичарима.

Представа се задржала на репертоару до окупације и током те четири и по сезоне је доживела завидан број реприза – 82.

■ Јелица Стевановић ■

ИНОСТРАНА ГОСТОВАЊА БЕОГРАДСКЕ ОПЕРЕ У XX ВЕКУ (5) | ПИШЕ ВЛАДИМИР ЈОВАНОВИЋ

ФЕЛТОН

Живео Масне на београдски начин

О београдским извођенима Маснеове опере „Дон Кихот“ у Паризу, 27. и 29. марта 1957. године, објављене су изузетно похвалне рецензије у новинама и часописима у Француској, али и изван њених граница. Тако је, на пример, Емил Вијермоз написао да „Београд може да буде поносан на своју Опери која је у Паризу мајсторски показала шта је стил“ („Paris-presse-l'intransigent“, Париз, 29. март 1957), док је, рецимо, Кларандон признао да су Французи добили три лекције од београдских уметника – *музичку, режијску и извођачку*, после којих је једноставно морао да узвикне: „Живео Масне на београдски начин!“ („Le Figaro“, Париз, 29. март 1957). Рене Дименил, Ги Дорнан, Жан-Клод Ривијер, Марсел Шнајдер, Жилбер Блох и Жан Мислер, израдили су изузетно дивљење према уметности Мирослава Чангаловића, Јатка Корошеца и Бисерке Цвејић – „троје вештих глумаца, истовремено и дивних певача“, као и према „ингениозној режији Младена Сабљића“ („Le Monde“, Париз, 29. март 1957), а Жак Буржоа према „остваривању модерне естетике опере, која ослобађа представу од картонских кулиса, личних перспектива и уљем насликаних ствари“ („Arts“, Париз, 3/9. април 1957). Ако похвалама ових музичких критичара додамо и похвале Андре Бола, Мари-Луиз Бабле, Валтера Гислинда и Паула Елмара

– да је Мирослав Чангаловић „позвани наследник Шалапина, певач трагичар невероватних могућности, савршен уметник“, да је сценографија Миомира Денића путоказ ка савременом сценографском исказивању, да су хор и оркестар остварили високе извођачке домете и да је Оскар Данон заслужио сва признања за своју „саввим другачију концепцију о Маснеовој музици“ („Die Presse“, Беч, 15. април 1957), то би било углавном оно најважније што је пре пола века објављено у тадашњој штампи у свету поводом тријумфа београдских уметника на отварању Позоришта нација у Паризу, када су „представом 'Дон Кихот' дали лекцију и неким великим западно европским оперским театрима“ („Saarbrucker Zeitung“, Сарбрикен, 14. јун 1957).

Трећи и, најважнији, последњи пут у прошлом веку, београдска Опера је гостовала у француској престоници од 9. до 13. јуна 1959. године, када је на Међународном фестивалу нација – Позориште нација, извела „Фауста“ Шарла Гуноа, „Каћу Кабанову“ Ле-

оша Јаначека и „Горски вијенац“ Николе Херцигоње.

Нов и смео приступ „Фаусту“ у стилу поетске симболике побудио је изузетно интересовање Парижана, 9. и 11. јуна. Тих вечери,

Мирослав Чангаловић као Дон Кихот

ђење ове опере. Музички критичари Кларандон, Никол Хирш, Жан Мислер, Рене Дименил, Марсел Шнајдер и Ги Дорнан, навели су у својим рецензијама све измене које су Београђани учинили у парти-

турити, режији и сценографији „Фауста“, али су, такође, одали признање диригенту Оскару Данону, редитељу др Фридриху Шраму, сценографу Миомиру Денићу и извођачима да су „упркос многим слободама показали партитуру 'Фауста' у њеној правој светлости“, „до изнемоглости су аплаудирали Мирославу Чангаловићу за непоновљиву креацију Мефиста“, хвалили Радмилу Бакочевић да је као Маргарета показала „сценски и музички снажну патетичност“, били сагласни да су „хорови достојни дивљења“ и да је „оркестар више него

одличан“ („Liberation“, Париз, 13/14. јун 1959).

Две представе „Каће Кабанове“, 10. и 12. јуна, наишле су на одличан пријем публике и подстакле већ поменуте музичке крити-

чаре да напишу да „Француска још једном добија лекцију од једне земље која нема ни њена средства, ни њену традицију, и то лекцију смелости и инвентивности“, да су солисти и овога пута доказали да су „једна трупа зачуђујућих певача и глумаца – посебно Меланија Бугариновић, Валерија Хејбалова и Драго Старц“, да је извођење, којим је дириговао Крешимир Барановић, „било сценски и музички савршено“ и да је представљало „драгуљ југословенске сарадње са позориштем нација“ („Le Figaro“, Париз, 12. јун 1959).

Премијерно представљање сценског ораторијума „Горски вијенац“ Николе Херцигоње, 13. јуна, боље је прихватила париска публика него критичари који су били сагласни да је „музика у 'Горском вијенцу' неједнаке вредности, често конвенционална, понекад усхићујућа и увек спасавана захваљујући мајсторској интерпретацији хора и Мирослава Чангаловића“ („L'Express“, Париз, 18. јун 1959).

Гостовањима у Паризу, београдска Опера је на најбољи начин потврдила аутентичност и врхунски квалитет својих тадашњих представа, доказала исправност своје ондашње репертоарско-извођачке стратегије, знатно увећала свој уметнички углед у свету и већ имали изграђен сопствени извођачки стил и изразиту музичку физиономију.

(наставиће се)